

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Χαρακτηριστικά τού έρωτα στις τρεις πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1:

- έχει θεϊκές ιδιότητες , αφού συνενώνει λαούς, χρονικές περιόδους, τη φαντασία με την πραγματικότητα
- αναστατώνει τα συναισθήματα, συνδυάζει φως και σκοτάδι, χαρά και δυστυχία
- στον «βωμό» του θυσιάζονται όνειρα, συναισθήματα, ακόμη και ανθρώπινες ζωές, ενώ η βίωσή του προκαλεί πολλές φορές αβάσταχτο ψυχικό πόνο
- είναι πηγή της ζωής και αντίπαλος του θανάτου, όμως παραμένει ασταθής και αναξιόπιστος.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 εξασφαλίζει τη συνοχή του λόγου του με την επανάληψη της λέξης «θεός» με την οποία χαρακτηρίζει – παραλληλίζει τον έρωτα. Ενδεικτικά: «Είναι ο μοναδικός θεός...», «ο απόλυτα διαχρονικά θεός», «Είναι ο μόνος θεός...».

Με αυτή την επιλογή επιχειρεί να αναδείξει τη σημασία του έρωτα αποδίδοντάς του θεϊκή διάσταση. Επίσης, ξεκινά το κείμενό του απαντώντας στην ερώτηση που περιέχει ο τίτλος «Τι θεός είναι ο έρωτας;». Ο πρόλογος του κειμένου αποκτά πρωτότυπη χροιά, με

αποτέλεσμα ο αναγνώστης να εντάσσεται στο θέμα με τρόπο που να διεγείρεται το ενδιαφέρον του.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το β' ενικό (*Προσφέρεις, προσφερθείς, να γευθείς*) και το α' πληθυντικό πρόσωπο (*δεν έχουμε, η ζωή μας*), τα οποία προσδίδουν στο κείμενο:

- β' ενικό πρόσωπο: αμεσότητα, θεατρικότητα, οικειότητα, διάθεση για πρόκληση συναισθημάτων, επικοινωνία, διαλογική προσέγγιση του συνανθρώπου που είναι σκλάβος και ταυτόχρονα προνομιούχος γιατί ζει τον έρωτα
- α' πληθυντικό πρόσωπο: οικειότητα, το αίσθημα της ομάδας, στην οποία ανήκει και ο συγγραφέας, και είναι αδύναμη μπροστά στην παντοδυναμία του έρωτα.

Με τον συνδυασμό των ρηματικών προσώπων ο λόγος αποκτά ποικιλία, ένταση, ενδιαφέρον και αγγίζει διανοητικά και συναισθηματικά τον αναγνώστη σε σχέση με ένα θέμα που ενδιαφέρει όλους.

Μετατροπή σε γ' ενικό πρόσωπο: Ο άνθρωπος προσφέρει τον εαυτό του χωρίς υπολογισμούς και σχεδιασμούς, χωρίς ανταλλάγματα και υστεροβουλίες. Γιατί όποιος δεν συναντήσει τον έρωτα, δεν έχει ζήσει τη ζωή του! Αν δεν προσφερθεί ολοκληρωτικά σ' αυτόν, δεν μπορεί να γευθεί την Ομορφιά του κόσμου και της ζωής. Αλλά δεν έχει άλλη επιλογή. Η ζωή του είναι ταξίδι για την αναζήτηση της ομορφιάς. Και είναι μόνο ο θεός έρωτας που ξέρει τα χαοτικά μονοπάτια της...

Η μετατροπή σε γ' ενικό πρόσωπο εκφράζει αμερόληπτη και αντικειμενική αντιμετώπιση του θέματος, καθολική ισχύ των γραφομένων, αποστασιοποίηση.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θετικά αξιολογούνται:

- Ο βαθμός στον οποίο ο/η μαθητής/-τρια επικεντρώνεται στο ακριβές ζητούμενο, η εστίαση σε περιπτώσεις, καθώς δεν έχει σημασία η ποσότητα αλλά η ποιότητα των ιδεών.
- Η τεκμηρίωση της επιλογής με την κατάλληλη επιχειρηματολογία. Στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας γίνεται αποδεικτική και βιωματική αναφορά στα διά βίου οφέλη του έρωτα για τον άνθρωπο.
- Η χρήση κυρίως ουδέτερου, πληροφοριακού ύφους, το οποίο, λόγω του θέματος, μπορεί να συνδυαστεί με πιο προσωπικές και συναισθηματικές αναφορές, με φειδώ πάντα.
- Η παρουσία του δοθέντος τίτλου.
- Η «συνομιλία» του τίτλου με το κείμενο που θα παραχθεί.

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η εστίαση σε πολύ εξειδικευμένες περιπτώσεις που καταλήγουν να είναι παραδείγματα.
- Η χρήση του α' προσώπου.
- Γενικολογίες και συναισθηματισμοί.
- Η απουσία του δοθέντος τίτλου.

Ενδεικτικές περιπτώσεις:

Αφόρμηση για τους μαθητές/-τριες θα αποτελέσει η ανάγνωση του Κειμένου 1 και ο συνακόλουθός της προβληματισμός για τον έρωτα. Μέσω του έρωτα ο άνθρωπος:

- αποκτά νόημα, ουσία και ομορφιά στη ζωή του.
- αποφεύγει τον εγωκεντρισμό, καθώς μοιράζεται συναισθήματα και εμπειρίες.
- τονώνει την αυτοπεποίθησή του, γιατί νιώθει αποδεκτός.
- γίνεται πιο δημιουργικός σε κάθε ενασχόλησή του.
- ισχυροποιεί το αίσθημα της προσφοράς και της δοτικότητας.
- εκφράζει τον εαυτό του, αυτοπραγματώνεται και ολοκληρώνεται.

- αποκτά σωματική και ψυχική επαφή με τον άλλον, γνήσια επικοινωνία.
- χαίρεται και απολαμβάνει την ομορφιά του κόσμου και της ζωής.
- έχει την αίσθηση ότι «ζει πραγματικά τη ζωή του» γιατί γνωρίζοντας την ομορφιά, τον πόνο, την πληρότητα του έρωτα, βιώνει την ουσία της ζωής καθαυτής.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Οι συνεχείς ερωτήσεις της Τρισεύγενης στο συγκεκριμένο απόσπασμα του Κειμένου 2:

- αποτελούν καταιγιστική εξομολόγηση και ταυτόχρονα αυτοχαρακτηρισμό της ηρώιδας
- προβάλλουν τον συναισθηματικό κόσμο της ηρώιδας (*να ξενυχτάω κάτω από τ' άστρα, να πλάθω πανηγύρια, χορούς να πλέκω, να χαίρουμαι τις χαρές του ήλιου, να γιορτάζω του αέρα τις γιορτές;*)
- απευθύνονται ταυτόχρονα στον Πέτρο Φλώρη και στον εαυτό της και είναι στην πραγματικότητα ρητορικές
- προσδίδουν ένταση στον «θεατρικό» διάλογο
- καθιστούν το ύφος του κειμένου άμεσο, παραστατικό, γλαφυρό, οικείο.

(Οι μαθητές/τριες μπορούν να προσθέσουν ότι η λειτουργία των ερωτήσεων ενισχύεται από το ασύνδετο σχήμα, τις αρνήσεις και το πλήθος των βουλητικών προτάσεων.)

Επισημάνση: *Απάντηση στην οποία δεν επιχειρείται σύνδεση της λειτουργίας των γλωσσικών επιλογών με το συγκεκριμένο απόσπασμα θεωρείται ημιτελής.*

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να παραθέσει με σαφήνεια τις δύο αντιτιθέμενες απόψεις και στη συνέχεια να τις ερμηνεύσει τεκμηριωμένα.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Η Τρισεύγενη:

- Εκφράζει την ανάγκη της νεαρής γυναίκας να ζήσει ελεύθερα, να χαρεί τη ζωή, να αποδεσμευθεί από τον περιορισμό και τις μικρότητες της κοινωνίας του χωριού, να γνωρίσει τον κόσμο και τον έρωτα, να σταθεί ίση δίπλα στον άνδρα που αγαπά, να εξουσιάσει τη ζωή της, να «πετάξει» μακριά.

Ο Πέτρος Φλώρης:

- Εκφράζει την άποψη του άνδρα της εποχής ότι η γυναίκα είναι η ρίζα του σπιτιού στον παραδοσιακό ρόλο της «δέσποινας και νοικοκυράς». Είναι το σταθερό σημείο όπου επιστρέφει ο άνδρας (και μάλιστα ο ναυτικός), για να βρει παρηγοριά και ξεκούραση από τις περιπέτειές του, στις οποίες η σύζυγος δεν επιτρέπεται να τον ακολουθήσει γιατί είναι «η αγάπη», «η γυναίκα», «η ζωή», που έτσι θεωρεί ότι την προστατεύει, για να την προφυλάξει από τους κινδύνους της θάλασσας. (πώς θέλεις να σ' εμπιστευτώ στα κύματα;)

Η στάση των δύο προσώπων ερμηνεύεται επειδή:

- η Τρισεύγενη είναι χαρακτηριστικά μια σπάνια για τα δεδομένα της εποχής, ασυμβίβαστη γυναίκα που αγαπά την ελευθερία της και θυσιάζει τη σχέση της με τον πατέρα της για τον έρωτά της, ενώ ο Πέτρος Φλώρης είναι ο νέος άνδρας που θέλει να προστατεύσει την αγαπημένη του, να την αποτρέψει από το κακό.
- η Τρισεύγενη έχει, επιπλέον, να αντιμετωπίσει την κατάρρα του πατέρα της, που τον απαρνήθηκε για τον γιο του εχθρού του, και το κουτσομπολιό του χωριού (*Αγνάντια του πατέρα μου το σπίτι, που θα χύνετ' απ' τους τοίχους του και θα βουίξει μέσ' στ' αυτιά μου, κάθε ώρα και στιγμή, η κατάρρα του. Και με τον κόσμο γύρω μου, το χαροκόπο κόσμο και τον καταλαλητή!*).

- το έργο διαδραματίζεται στην Ρούμελη τη δεκαετία του 1860.
- το κοινωνικό πλαίσιο του χωριού της εποχής είναι στενό, υπάρχει έντονη κοινωνική κριτική, κυρίως σε βάρος των γυναικών, κάτω από την οποία ασφυκτιούν.